

Remissvar om Boverkets rapporter 2018:22
Dokumentationssystem för byggprodukter och 2018:23
Klimatdeklaration av byggnader samt delbetänkandet SOU
2018:51 Resurseffektiv användning av byggmaterial

Sammanfattning

Boverkets rapport 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter

- Kemikalieinspektionen ställer sig bakom förslaget om att införa en ny lag och förordning om dokumentationssystem för vissa nya byggnader och anläggningar med ikraftträdande i januari 2021.
- Kemikalieinspektionen instämmer i utredningens förslag om att reglerna bör införas även om informationens omfattning vad gäller innehåll av farliga kemiska ämnen inte är tillräcklig för att uppnå de behov som finns för att förebygga och minska risker med farliga ämnen i byggnader.
- Kemikalieinspektionen instämmer i utredningens bedömning om behovet att stegvis utöka omfattningen. Kemikalieinspektionen anser dock att det finns skäl att redan nu låta skolor och förskolor omfattas av lagstiftningen. Vidare anser Kemikalieinspektionen att regeringen bör överväga att införa ett årtal för när vissa av undantagen ska löpa ut, särskilt för mindre byggnadsverk än 1000 m² och för el- och teleinstallationer.
- Kemikalieinspektionen anser att rapportens analys av nyttorna med förslaget är ofullständig och anser att det därmed inte finns grund för bedömningen i rapporten att förslagets kostnader överstiger nyttorna.

Boverkets rapport 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader.

- Kemikalieinspektionen ställer sig positiv till obligatorisk klimatdeklaration.
- Kemikalieinspektionen instämmer i Boverkets bedömning att det finns behov av att öka medvetenheten om vilken betydelse olika val i byggskedet har för miljön.

Delbetänkandet SOU 2018:51 Resurseffektiv användning av byggmaterial

- Kemikalieinspektionen ser positivt på utredningens slutsats om behov av lagstiftning inom EU som reglerar skyldigheten att redovisa innehållet i byggprodukter.

- Kemikalieinspektionen ser positivt på ett nationellt främjandepaket för resurseffektiva byggmaterial och bidrar gärna i arbetet för att utveckla byggprodukter med lägre risker för hälsa och miljö på grund av farliga ämnen.

Boverkets rapport 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter

Avsnitt 5 Boverkets förslag om utformning av loggbok

5.1. Ny lag om dokumentationssystem för byggprodukter i byggnadsverk

Kemikalieinspektionen ställer sig bakom Boverkets förslag att införa en ny lag och en ny förordning om dokumentationssystem (loggbok) för vissa nya byggnader och anläggningar med ikraftträdande i januari år 2021.

5.2 Byggnadsverk som omfattas

Boverket föreslår att loggbok ska upprättas vid uppförande av nya byggnader med en bruttoarea över 1000 kvadratmeter, men att vissa byggnader undantas oberoende av storlek. I Boverkets tidigare utredning (Rapport 2015:46) föreslogs att byggnader som huvudsakligen används som lokaler för förskola, skola eller liknande, vård eller omsorg, kontor och större byggnader som innehåller bostäder skulle omfattas av loggboksförslaget. Kemikalieinspektionen såg fördelar med det tidigare förslaget och anser att åtminstone skolor och förskolor eller liknande verksamhet alltid ska omfattas av lagförslaget. Det är särskilt viktigt att byggherrar och -entreprenörer som bygger lokaler där barn vistas stor del av sin tid, har tillgång till information om byggprodukternas egenskaper och innehåll för att kunna fatta kloka beslut i sina materialval. Barn och unga är särskilt känsliga för exponering av farliga ämnen och därmed behövs större grad av försiktighetsmått i lokaler där barn vistas. En loggbok ger byggherren bättre möjligheter att få en samlad bild av vilka produkter som använts och om material innehållande särskilt farliga ämnen finns inbyggda. Kemikalieinspektionen anser vidare att det finns skäl att redan nu planera för att se över undantagen och att även överväga att införa ett årtal för när mindre byggnader än 1000 m² ska omfattas av lagkravet.

Boverket föreslår också att det ska bli lagkrav att upprätta loggbok för nya anläggningar som byggs i form av väg, järnväg, spårvagn eller tunnelbana. Kemikalieinspektionen ställer sig bakom förslaget.

5.3 Byggprodukter som ska dokumenteras

Boverket föreslår att alla byggprodukter som stadigvarande ingår i byggnader, inklusive VVS-installationer ska förtecknas i loggboken. Undantag föreslås för apparater, utrustning och kablar i tele- och elsystem och infästningar som till exempel skruv, spik, plåtband eller motsvarande. Kemikalieinspektionen har inget att invända mot förslaget men ser behov av att se över när undantagen ska ses över eftersom det finns skäl att enkelt kunna återfinna även t.ex. el- och teleutrustning i byggnadsverk. Jämför till exempel med PCB som förekommer i elektrisk utrustning.

Avsnitt 6 Konsekvenser av Boverkets förslag

Kemikalieinspektionen anser att rapportens analys av nyttorna med förslaget är ofullständig. Det finns flera potentiella nyttor med förslaget som inte har beskrivits eller beaktats tillräckligt:

1. En ökad återvinning och återanvändning av material och byggprodukter ger inte enbart en klimatvinst. Den som till följd av förslaget ökar återvinning och återanvändning av material och produkter från byggnader gör det för att det är ekonomiskt lönsamt. Lönsamheten beror på att det går åt mindre resurser för företaget att återvinna/återanvända än att köpa nytt. Det kan leda till nytta även för samhället eftersom samhället därmed får lägre kostnader för byggprodukter/-material.
2. I rapporten resoneras om möjliga hälso- och miljövinster med förslaget. Man konstaterar att man inte tror att förslaget ger några miljö- och hälsovinster eftersom det redan finns krav på att företag ska eftersträva att substituera farliga produkter i sin verksamhet om det går. Här kan man jämföra med förslaget om klimatdeklarationer av byggnader (Boverkets rapport 2018:23). I den senare rapporten antas att byggherrar med en ökad kunskap om en byggnads klimatpåverkan kommer förändra beteendet i riktning mot att välja byggprodukter och andra åtgärder som medför lägre klimatpåverkan. Analogt är det rimligt att anta att en ökad kunskap om innehåll av farliga ämnen i byggprodukter kan leda till att byggherrarna förändrar sitt beteende så att man i högre grad väljer produkter med ett lägre innehåll av farliga ämnen.
3. Förslaget kan ge en positiv effekt för hälsa och miljö på ytterligare sätt. Sannolikt innebär avsaknaden av kunskap om farliga ämnen i byggnader att faror för hälsa och miljö kan uppstå vid exempelvis ombyggnader, rivning och återvinning av material. Eftersom förslaget innebär en ökad kunskap om byggprodukterna borde förslaget även kunna leda till minskad fara för hälsa och miljö i sådana situationer.

Kemikalieinspektionen anser att den ofullständiga beskrivningen och kvantifieringen av nyttor i rapporten gör att det inte finns grund för bedömningen att förslagets kostnader överstiger nyttorna. I likhet med slutsatser från Rapport 2018:23 kan informationsobalans mellan olika aktörer i bygg- och förvaltningsprocessen ses som ett marknadsmisslyckande och ett skäl för införande av styrmedel. Ovan nyttor och skäl talar även för stegvis utökade krav, i likhet med kraven för klimatdeklarationer.

2018:23 Klimatdeklaration av byggnader

Avsnitt Byggnader som omfattas av kraven

Kemikalieinspektionen ställer sig positiv till obligatorisk klimatdeklaration.

Avsnitt Informationsgap och asymmetrisk information

Kemikalieinspektionen delar Boverkets bedömning att det finns behov av att öka medvetenheten om vilken betydelse olika val i byggskedet har för miljön och att det kan minska den informationsobalans mellan byggherre och byggprodukttillverkare som ofta finns. Detta gäller inte bara för byggnadsmaterialens klimatpåverkan utan

även för byggnadsmaterialens risker för hälsa och miljö beroende på innehåll och emissioner av farliga ämnen, vilket inte finns lika väl beskrivet i Boverkets rapport 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter

Delbetänkandet SOU 2018:51 Resurseffektiv användning av byggmaterial

Avsnitt 8.2 Regeringen bör verka för reglering om innehållsförteckningar för byggprodukter inom EU-samarbetet

Kemikalieinspektionen ser positivt på betänkandets slutsatser om behovet av lagstiftning inom EU som reglerar skyldigheten att redovisa innehållet i byggprodukter. Eftersom byggprodukter som byggs in i byggnader förväntas ha en lång livslängd är det viktigt att byggherren får tillgång till så utförlig information som möjligt om innehållet av kemiska ämnen i byggprodukter. Detta underlättar möjligheterna att göra informerade val av nya produkter men underlättar också identifieringen av innehåll i byggprodukter för sanering om nya farliga ämnen upptäcks.

Arbetet med att utforma ett konkret förslag återstår emellertid och kommittén föreslår att detta bör göras inom ramen för EU:s lagstiftningsprocess.

Kemikalieinspektionen anser att det hade varit av värde om kommittén hade utrett hur ett sådant förslag skulle kunna tänkas vara utformat till exempel när det gäller val av koncentrationsgränser, redovisningen av nanomaterial samt undantaget från redovisningskravet av föroreningar.

Kemikalieinspektionen ser också positivt på förslaget om ett nationellt främjandepaket för resurseffektiva byggmaterial för minskat bygg- och rivningsavfall. I främjandepaketet finns förslaget om att etablera beställargrupper för de aktörer som har avgörande inflytande på val av de byggmaterial som ingår i byggnader och som vill göra resurseffektiva byggmaterialval.

Vinnova föreslås samordna arbetet och samverka med andra relevanta myndigheter, däribland Kemikalieinspektionen, som kan bidra till det nationella främjandepaketet. Kemikalieinspektionen är positiv till att medverka för att bidra till utvecklingen av byggprodukter med lägre risker för hälsa och miljö, på grund av farliga ämnen.

I detta ärende har generaldirektör Nina Cromnier beslutat. Anne-Marie Johansson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Wiktor Andersson, jurist Johan Forsberg och Erik Gravenfors deltagit.

På Kemikalieinspektionens vägnar

Nina Cromnier

Anne-Marie Johansson